

Motion till riksdagen 2025/26:2849

av **Markus Wiechel (SD)**

Satsning på Stockholms skärgård

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över nya åtgärder för att få till stånd en effektiv bekämpning av skarvbeståndet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda möjligheten att öka jakten på säl och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka trålgränsen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att förebygga marin nedskräpning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för jägare som genomgått en särskild utbildning att sälja vildsvinskött från ett obegränsat antal djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn med syftet att främja offentlig upphandling av närproducerat viltkött och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn för att öka möjligheten för kommuner att godkänna strandnära byggnation och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att snarast tillåta gårdsförsäljning av alkohol och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktivt undvika framtida byggande av Horsstensleden och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förslag som syftar till att stimulera elektrifieringen av pendelbåts- och skärgårdsflottan och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riktlinjer som särskilt betonar betydelsen av hembygdsgårdar och lokala museer för folkbildningen och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Stockholms skärgård kan vara bland det vackraste naturen har att erbjuda i vårt avlånga land, och den skapar fantastiska förutsättningar för en lång rad olika fritidsintressen och bidrar till att skapa livsglädje i vardagen för samtliga invånare. Dessa möjligheter måste tillvaratas. Livet i Stockholms skärgård är nämligen inte helt självklart till följd av långa avstånd, en stundtals bristfällig kollektivtrafik, en ineffektiv sjukvård och dåliga förutsättningar för lokalt näringsliv. Alla dessa hinder försvårar skärgårdens tillväxt och därmed också för människor att tillvarata den potential som faktiskt finns.

Skärgårdsborna måste likt andra smidigt kunna ta sig till och från jobbet, ha tillgång till en god sjukvård och erbjudas en äldreomsorg utan att behöva flytta från skärgården. Skärgården måste kunna vara en plats också för nya generationer att bo på och bilda familj. Den måste möjliggöra för vanligt folk att låta idéerna flöda genom att stimuleras till att öppna företag eller engagera sig i civilsamhälle och näringsliv. Det ska vara en självklarhet att ha en bra bredbandsuppkoppling och en lokal infrastruktur som gynnar det lokala näringslivet. Framförallt ska skärgården bruka sin unika naturmiljö till sin fördel genom att förvalta naturen och fiskbestånden för framtida generationer samtidigt som turismen och nya skärgårdsbor ska kunna ta del av dessa. För att möjliggöra allt detta har Sverigedemokraterna i Region Stockholm återkommande lagt en rad förslag, vilka i kombination med förändringar av befintliga lagar kan göra Stockholms skärgård till en svårslagen region för alla svenskar.

För samtliga skärgårdsbor finns det ett intresse av att värna om och förvalta Stockholms skärgård. För att det ska vara möjligt måste dock förutsättningarna finnas för att kunna gå vidare med effektiva miljöåtgärder samt skydda natur och öka fiskbeståndet. Vi menar att en särskild prioritet bör ges till åtgärder för att minska övergödningen och skadliga utsläpp i vår skärgård men också bekämpa vissa djurarter samt förekomsten av industritrålning som i allt större utsträckning kommit att skapa en osund obalans i naturen eller som orsakat en drastisk minskning av det sköra fiskbeståndet.

Skarv

Skarven har stora negativa konsekvenser för såväl miljön och olika näringar som fiskbeståndet. Öar där skarven etablerar sig skadas mycket svårt då den grönska och de träd som finns på öarna dör samtidigt som de orsakar sanitära olägenheter för friluftslivet. När stora skarvkolonier tar över begränsas den biologiska mångfalden, varför utbredningen innebär att annan sjöfågel trängs undan. Därtill konsumerar detta skadedjur enorma mängder fisk och det finns exempel på hur de angriper såväl fiskefångst som redskap. I Stockholms skärgård finns omkring 6 700 skarvbon som används av cirka 35 000 skarvar. Det är länsstyrelserna som ansvarar för att utfärda skydds jakt på skarv, vars bon enligt förvaltningsplanen också ska halveras. Idag används inte heller så många andra metoder än just skydds jakt för att minska bestånden, trots att det finns andra sätt. Oljering och prickning är två metoder som kan användas, varav den första av de två är att föredra dels då det är en mer tilltalande metod, dels då den är mer effektiv. Oljering innebär att skarvöggen doppas i paraffinolja och genom att lämna ett ägg per bo obehandlat undviker man att skarvarna lägger nya ägg. Regeringen bör återkomma med tydliga åtgärder för att få till stånd en effektiv bekämpning av skarvbeståndet.

Ökad trålgräns

Även människor kan vara ett hot mot den biologiska mångfalden och fiskbestånden även utan att förorena eller förstöra vattendrag, hav och sjöar. En av de stora orsakerna till obalansen i Östersjön och rubbningen i ekosystemet är förekomsten av storskaligt fiske med industritrålare som inte bara dammsuger skärgården på fisk utan även riskerar att bidra till att botten förstörs, trots att det finns en införd trålgräns i Östersjön vid fyra nautiska mil från kusten (i syfte att särskilt ta hänsyn till det kustnära fisket). I Stockholms skärgård har vi bland annat sett hur de stora trålarna fiskat flera hundra gånger mer strömming än vad Stockholms kustfiskare lyckats fiska. Därtill exporteras fångsten, som ofta består av småfisk, i stor utsträckning till andra länder för att slutligen användas som fiskmjöl i fiskodlingar. Det råder ingen tvekan om att det skulle behövas begränsningar av i industrifisket, inte minst i Stockholms skärgård. Stockholms skärgård erbjuder en vacker miljö med såväl sötvattens- som saltvattensarter tack vare sitt bräckta vatten. Fiskebesöksnäringen växer dessutom i hela Sverige och omfattar inte bara själva fisket, utan även stugbyar, båtuthyrningsfirmor och fiskekurser vilka alla bidrar till den regionala tillväxten. Det finns en stor potential för sportfisket att bidra till en levande skärgård med ökad sysselsättning och en växande besöksnäring. Regeringen bör se över möjligheten att öka trålgränsen i Stockholms skärgård i syfte att skydda det strandnära och småskaliga fisket.

Förebygga marin nedskräpning

År 2017 fastställde forskare vid Stockholms universitet att Stockholms skärgård lider av vatten med en hög mikroplastkoncentration. Plast utgör majoriteten av den marina nedskräpningen i Östersjön och bidrar till försämrade levnadsförhållanden för vattenlevande djur samt en förgiftning av vattnet över tid. Därför bör det utredas om berörda kommuner kan erbjudas ett långsiktigt stöd för strandstädning och hantering av avfall. Emellertid hålls inte marin nedskräpning inom nationella gränser, därför bör även ett internationellt politiskt samarbete stärkas med framförallt kustnära regioner i Baltikum, Norden samt Polen och Tyskland.

Vildsvinsjakt och viltkonsumtion

Vildsvinsstammen har länge vuxit kraftigt och den har kommit att orsaka kostsamma skador för samhället på olika sätt. Det finns därför goda skäl att underlätta och förenkla jakten på de nattaktiva och skygga djuren (med exempelvis viltkameror, mörkersikt och fler godkända vildsvinsfällor). Vildsvinen rör sig vidare, varför skydds jakt borde kunna bedrivas även i områden som inte anses ha tagit skada av djurens utbredning. Konsumtion av viltkött är dessutom positivt ur miljö- och hälsosynpunkt samtidigt som det har många fördelar för den lokala produktionen. Viltköttet är som bekant närproducerat vilket innebär korta transporter och därför utgör ett klimatsmart alternativ som dessutom till följd av att djuren levat sina liv i det fria kan anses rankas högt ur en djurvälståndssynpunkt. Det är även proteinrikt och magert och saknar rester av antibiotika. Tyvärr är dock regelverket för komplext och långtgående för att konsumtionen av vildsvinskött ska öka. Jägare bör därför, efter att ha genomgått en särskild utbildning, kunna sälja kött

från ett obegränsat antal djur. På så sätt kan vildsvinsjakten öka och bli mer lönsam samtidigt som mer hälsosamt kött når marknaden. Vidare krävs en översyn med syftet att främja offentlig upphandling av närproducerat viltkött inom exempelvis äldreomsorgen, slutenvården och skolan.

Strandskydd

Skärgårdens stränder är av stor betydelse för ett rikt växt- och djurliv, som i sin tur är beroende av vattenmiljöer. I många fall är strandskyddet en viktig del som hindrar exploatering av värdefulla stränder, men strandskyddsbestämmelserna appliceras ändå ofta för hårt. Att det är så grundar sig ofta på regionala och kommunala tjänstemäns subjektiva bedömningar och vi har sett hur länsstyrelsens långtgående befogenheter att förhindra och överpröva byggnation inom 300 meter från strandkant slår mot främjandet av nya positiva livsmiljöer. Det finns därför ett stort skäl till att frågan i högre grad ska beslutas lokalt på kommunal nivå. Strandskyddsbestämmelsen om 100 meter bör utgöra det maximala avståndet för strandskydd, men i många fall kan ett avstånd på ett tiotal meter från vatten tillsammans med allemansrätten och övriga skyddsformer vara godtagbart för bygglov. Regeringen bör återkomma med förslag som ökar möjligheten för kommuner att besluta om strandnära byggnation.

Gårdsförsäljning av alkohol

Befolkningen i skärgården, inte minst öbor, drabbas idag negativt av reglerna kring Systembolagets alkoholmonopol till följd av långa och i många fall svåra resor för att kunna köpa en flaska vin till middagen eller en öl till sillen. Att tillåta gårdsförsäljning i skärgården samt licensierad försäljning av alkoholhaltiga drycker kan minska den negativa miljöpåverkan samtidigt som vardagen för skärgårdsbor underlättas. Därtill möjliggör det för fler lokala näringsidkare i skärgården att utöka sin verksamhet genom att öppna upp för mindre destillerier. Regeringen bör därför möjliggöra gårdsförsäljning av alkohol.

Horsstensleden

Horsstensleden beskrevs som en egen motorväg i skärgården för stora internationella godsartyg och passagerarkryssare. Byggandet av leden skulle innebära stora ingrepp i Stockholms unika ytterskärgård med miljoner ton bortsprängda kobbar och skär som resultat. Efter ett stort folkligt engagemang lades dock planerna på is under 2018 men risken finns att leden byggs i framtiden. För att trygga alla dem som varit involverade i att skydda skärgården från detta projekt bör bygget av Horsstensleden slopas helt.

Elektrifiering av pendelbåts- och skärgårdsflottan

Inom så gott som varje samhällsområde finns idag en ambition om att modernisera, förenkla och ta tillvara den tekniska utvecklingen. Det är inte minst aktuellt ur miljöhänsyn, varför elektrifieringen av offentliga fordon anses vara en prioriterad åtgärd. Trots detta och trots regionala ambitioner, så drivs fortfarande en stor del av transportfärjorna med fossila bränslen, vilket är skadligt både ur ett lokalt miljöperspektiv och globalt. För att i snabb takt bistå i arbetet med att elektrifiera färjeflottan krävs det tydliga incitament att faktiskt snabba på omställningen. Mot bakgrund av detta bör regeringen återkomma med förslag som syftar till att stimulera elektrifieringen av pendelbåts- och skärgårdsflottan, exempelvis genom övergångsbidrag för mindre rederier i behov av att investera i en elektrifierad båtflotta.

Folkbildningsstöd till lokalmuseer och hembygdsgårdar

Det finns många viktiga lokala kulturvärden som är värda att bevara och som gör att ett visst område sticker ut. Finansieringen är dock inte alltid en självklarhet, trots att exempelvis lokala museer ute i skärgården är av stort kulturhistoriskt intresse för såväl nuvarande som kommande generationer. Hembygdsgårdar och andra kulturarv är oerhört viktiga både för invånarna och för nya besökare, varför de också är att betrakta som en viktig del av folkbildningen. Ansvar för fördelning av statsbidrag till folkbildning i Sverige (och utvärdering av verksamheten) har Folkbildningsrådet. Staten har vidare gett Folkbildningsrådet i uppdrag att fördela miljardstora statsanslag och ha myndighetsansvar för hela folkbildningen i Sverige. I idédokumentet Vägval och vilja definieras fem kännetecken för folkbildning:

- Lärandet relateras till människans hela livssituation.
- Kunskap och bildning har ett egenvärde.
- Folkbildningen är fri och frivillig.
- Deltagaren är aktiv medskapare.
- Samhällsengagemang stimuleras och kanaliseras genom folkbildningens förankring i folkrörelse och föreningsliv

Det bör således inte råda något tvivel om att hembygdsgårdar och lokala museer uppfyller de krav som ställs för att kunna anses bidra till folkbildningen. Prioriteringarna av hur resurser fördelas skiljer sig dock och regeringen kan mot bakgrund av detta till viss del styra medel mot vissa verksamheter efter att ha delgivit önskemål i riktlinjer för vad bidraget ska användas till. I riktlinjerna anges bland annat syftet med statsbidraget liksom gällande återrapporteringskrav. För att säkerställa hög prioritet för hembygdsgårdar och lokala museer när resurser delas ut för att främja folkbildningen bör därför regeringen utfärda riktlinjer som särskilt betonar betydelsen av dessa.

Markus Wiechel (SD)